AFAS Tennis classics 2011

Evaluatie economische impact en bezoekersprofiel

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
HAN University of Applied Sciences

WESP

in opdracht van

met medewerking van

Rapportage voor Gemeente Apeldoorn

© 2012 Instituut voor Sport- en Bewegingsstudies, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen; Werkgroep Evaluatie SPortevenementen. (WESP)

Fotografie: De Stentor, AFAS Tennis Classics, www.flickr.com

Dataverzameling: Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Auteur: Willem de Boer

Met medewerking van: studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Peer-review:Paul Hover, Mulier Instituut

Contactpersonen: Willem de Boer

E willem.deboer@han.nl

W www.sporteconomen.net; www.han.nl

SAMENVATTING

In opdracht van gemeente Apeldoorn heeft de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) onderzoek gedaan naar de economische impact van en het bezoekersprofiel bij de AFAS Tennis Classics (ATC) dat van 6 tot en met 9 oktober 2011 gehouden werd in Omnisport Apeldoorn. De ATC is een jaarlijks terugkerend tennistoernooi met internationale oud-tennisprofs. De tiende editie van de ATC in 2011 was de eerste die in Apeldoorn gehouden werd; de voorgaande negen vonden plaats in Eindhoven. Het toernooi wordt georganiseerd door Elthingh Haarhuis Tennis & Events (EHTE) en profileert zich onder meer als een business-to-business evenement. Daarbij richt het zich, veel meer dan andere evenementen, op de zakelijke bezoekers, welke exclusief toegang hebben tot VIP-tribunes,–faciliteiten en -catering. Op het evenement kwamen in 2011 21.700 bezoekers af, waarvan bijna de helft als zakelijke klant of partner van het evenement.

De HAN heeft onderzoek gedaan middels enquêtes onder de particuliere (niet-zakelijke) bezoekers, volgens de richtlijnen van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen. Daarnaast is er, op verzoek van EHTE, een apart onderzoek gedaan naar de achtergronden en beleving van de zakelijke bezoekers.

De particuliere bezoekers van de ATC zijn veelal hoog opgeleide, werkende personen uit Gelderland,van middelbare leeftijd. Onder de bezoekers bevonden zich relatief veel mannen, dit was vooral het geval bij de zakelijke bezoekers (ruim 4 op de 5). De laatste groep was erg tevreden over het vrijwel alle aspecten van het evenement, zoals sfeer, hospitality en netwerkmogelijkheden. Dit laatste aspect was samen met entertainment ook de belangrijkste reden voor de aanwezigheid van de zakelijke bezoekers. Deze beoordeelden het evenement uiteindelijk met een gemiddeld cijfer van 8,1. De waardering van het gewone publiek bleef hier enigszins bij achter (7,5).

De economische impact van de ATC voor de gemeente Apeldoorn is € 269.000. Dit bedrag komt overeen met de aanvullende bestedingen van de bezoekers in en rondom Omnisport Apeldoorn. De economische impact door overnachtingen van de bezoekers bedroeg naar schatting € 60.000. De (netto) directe economische impact vanuit de organisatie, waartoe onder meer de toegangskaartjes, sponsoring en accommodatiehuur behoren was negatief was ter grootte van ditzelfde bedrag (€ 60.000). De negatieve netto impact vanuit de organisatie wordt vooral veroorzaakt doordat een groot deel van de directe uitgaven van de

organisatie gedaan werd aan bedrijven die buiten de gemeente Apeldoorn gevestigd waren. De economische impact vanuit de media was niet te achterhalen en is daarom als PM-post opgenomen.

verklaring peer-review:

Onderhavig onderzoek zoals beschreven in de hoofdstukken 2, 3 en 4 is uitgevoerd en getoetst volgens de Richtlijnen-handboeken Economische Impact, Bezoekersprofielen en Bezoekersaantallen versie 1.1 van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP), heeft na de peer-review het predicaat 'WESP-waardig' meegekregen en kan daarom met deze bronvermelding worden gepubliceerd.

Inhoud

Samenvatting 3

verklaring peer-review: 4

Hoofdstuk 1 Inleiding 7

Achtergrond onderzoek 7
Achtergrond evenement 8
Media-aandacht 8
WESP 8
Begripsbepaling en afbakening 9
Structuur van het rapport 10

Hoofdstuk 2 Methodologie 11

Dataverzameling 11
Representativiteit van het onderzoek 12
Peer-review 13

Hoofdstuk 3 Profiel Bezoekers 14

Aantallen bezoekers 14
Bezoekersprofiel 14
Herkomst bezoekers 16
Opleiding, werksituatie en inkomen 17
Waardering 19
Gemiddelde bestedingen 20
Overnachtingen 20
Samenvatting 21

Hoofdstuk 4 Economische impact 22

Inleiding 22
Wat zijn additionele bestedingen? 22
Bezoekers, overnachtingen en bestedingen 23
Additionele bezoeken en bezoekers 23
Bestedingen bezoekers 24
Overnachtingen en bestedingen aan logies door bezoekers 25
Economische impact deelnemers 26
Economische impact vanuit de organisatie 26
Bestedingen vanuit de media 28
Samenvatting 29

hoofdstuk 5 – onderzoek zakelijke bezoekers 30

Aanvullende achtergrondkenmerken zakelijke bezoekers 30
Beleving van het evenement 33

Bijlage 1 Aantal bezoekersenquetes per dag 36

Bijlage 2: Vragenlijst particuliere bezoekersenquete 37

bijlage 3 Vragenlijst Zakelijke bezoekers..... 41

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Achtergrond onderzoek

Met Omnisport Apeldoorn heeft de gemeente Apeldoorn een A-accommodatie voor (inter-)nationale wedstrijden op het gebied van baanwielrennen en indooratletiek. Daarnaast zijn er mogelijkheden om deze topsportlocatie voor verschillende andere (sport-)evenementen in te zetten, zoals de Davis Cup-wedstrijd Nederland - Zuid-Korea, waarmee Omnisport in 2008 werd ingeluid. De gemeente hecht waarde aan het binnenhalen van dergelijke topsportevenementen, omdat het daarmee probeert bij te dragen aan het welzijn, de sportbeoefening en –beleving van de inwoners van Apeldoorn. Daarnaast moeten de evenementen ook een economische impuls geven aan de gemeente. De AFAS Tennis Classics is zo'n evenement dat past binnen dit beleid. Vandaar dat de gemeente het mede mogelijk heeft gemaakt dat de tiende en navolgende edities van de Tennis Classics plaatsvinden in Apeldoorn. De eerste negen edities waren in allemaal in Eindhoven.

De gemeente Apeldoorn heeft, om er achter te komen wat de AFAS Tennis Classics economisch gezien voor de gemeente betekenen, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) gevraagd om de economische impact van dit evenement in kaart te brengen. In een eerder stadium heeft de HAN voor de gemeente Apeldoorn de Wereldkampioenschappen Baanwielrennen, die in maart 2011 plaatsvonden in Omnisport Apeldoorn, geëvalueerd.

De AFAS Tennis Classics (ATC) lijkt in sommige opzichten op de WK Baanwielrennen. Het gaat hier immers ook om een meerdaags sportevenement op dezelfde afgesloten locatie, waarvoor door de toeschouwers entree moet worden betaald. Uiteraard zijn er ook verschillen tussen beide evenementen. Tennis is geen baanwielrennen. De ATC duurde met vier dagen, één dag korter dan de WK Baanwielrennen. Laatstgenoemd evenement draaide om de wereldtoppers van nu, terwijl bij de ATC 'toppers van toen' *acte de presence* geven. De ATC richt zich, meer dan andere sportevenementen, op de entertainmentwaarde en beleving van bezoekers. Het evenement is zeer succesvol gebleken in het aantrekken van zakelijke bezoekers doordat het zich weet te profileren als een zogenaamd *business-to-business event*, waarbij partners van het toernooi klanten uitnodigen voor presentaties, vergaderingen en vooral ook om te netwerken. Alhoewel de particuliere toeschouwers ongeveer de

helft van alle bezoekers vormen, gaat wellicht 80% van de aandacht van de toernooiorganisatie uit naar de zakelijke klanten.

Achtergrond evenement

De ATC is een jaarlijks terugkerend tennistoernooi met internationale oud-tennisprofs dat sinds 2002 word georganiseerd. Tot en met 2010 werd de ATC in Eindhoven gehouden. Met de viering van het tweede lustrum in 2011 werd het toernooi overgeheveld naar Omnisport Apeldoorn. Van 6 t/m 9 oktober 2011 was Omnisport de plaats van handeling. De organisatie van het evenement is in handen van Elthingh Haarhuis Tennis & Events (EHT&E). Toernooidirecteur van de ATC is oud-proftennisser Jacco Eltingh, die ook de dagelijkse leiding van EHTE in handen heeft. De evenemententak van EHTE richt zich voornamelijk op grote en kleine tennisevenementen en heeft als doelstelling om tennis 'in de breedste zin van het woord' te promoten.

De ATC profileert zich onder meer door in te zetten op *hospitality* en entertainment. De beleving is een belangrijk aspect van het evenement voor de organisatie en de toeschouwers. Voor het zakelijke publiek zijn er daarnaast allerlei voorzieningen om te netwerken rondom het toptennis. Voor de 2011 editie van het toernooi waren voormalige nummers 1 van de wereld Ivan Lendl, en Stefan Edberg aangetrokken. Daarnaast waren Mansour Bahrami en Richard Krajicek belangrijke publiekstrekkers. Ook toernooidirecteur Jacco Eltingh en zijn oud-dubbelpartner Paul Haarhuis waren actief in Apeldoorn. Laatstgenoemde wist in de finale Stefan Edberg te verslaan en mocht zich daarmee voor het eerst eindwinnaar van de ATC noemen.

Media-aandacht

De ATC waren nadrukkelijk in de beeld bij de nationale pers, onder meer via uitzendingen op televisie RTL4 en Sport1 en artikelen in de Telegraaf en NRC. Ook de regionale pers deed uitgebreid verslag van het evenement. Zo was er een uitgebreid verslag van TV Gelderland en besteedde dagblad De Stentor meer dan tien artikelen aan de ATC.

WESP

De ATC wordt geëvalueerd volgens gestandaardiseerde methoden, welke landelijk zijn vastgesteld in de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Alhoewel alle sportevenementen van elkaar verschillen zullen de uitkomsten van de onderzoeken wel goed vergelijkbaar zijn. In WESP werken wetenschappers en

onderzoekers van acht Hogescholen en enkele andere maatschappelijke en onderzoeksorganisaties, zoals NOC*NSF, het Mulier Instituut en het CBS, samen om standaardrichtlijnen te ontwerpen om de sociale, economische en promotionele impact van (sport)evenementen te meten. Doel van de WESP is om samen te komen tot uniforme standaarden, om zo onderzoek vergelijkbaar te maken en op een hoog niveau te krijgen en houden.

Begripsbepaling en afbakening

Het begrip economische *impact* behoeft enige toelichting. De economische impact van een sportevenement, zoals de ATC, wordt gedefinieerd als de extra bestedingen die door dit evenement veroorzaakt worden in een bepaalde afgebakende omgeving, in dit geval de gemeente Apeldoorn.

Onder de economische *betekenis* wordt verstaan de economische impact, *plus* eventueel alle andere effecten die men als economisch kan betitelen (bijvoorbeeld promotie, schade e.d.). In tegenstelling tot de strenge definitie van het begrip 'de economische impact', is er geen specifieke afbakening voor de term 'de economische betekenis'.

Het onderzoek voor de economische impact van een sportevenement richt zich in principe op de additionele uitgaven in de gemeente Apeldoorn van de volgende vier actoren rondom het evenement:

- Bezoekers
- Deelnemers
- De organisatie
- De media.

De ATC is een (semi-)topsportevenement. Dit wil zeggen dat het evenement vooral in het teken staat van het aantrekken van bezoekers en minder (dan een breedtesportevenement) gericht is op de deelnemers. Het onderzoek richt zich daarom voor een belangrijk deel op de bezoekers, om een beeld te krijgen van wie dit precies zijn en wat en waaraan zij uitgaven deden. Daarvoor zijn particuliere bezoekers middels een enquête bevraagd. Onder de **particuliere bezoekers** worden de bezoekers verstaan die op de grote publiekstribune plaatsnamen. De **zakelijke bezoekers** hadden toegang tot een speciaal VIP-gedeelte in Omnisport en konden onder meer plaatsnemen op aparte VIP-tribunes, dichterbij de tennisbaan. De zakelijke bezoekers geven in principe geen of amper geld uit tijdens het evenement omdat de toegang is betaald door de werkgever, of door het bedrijf of de organisatie waardoor hij of zij is uitgenodigd.

Bovendien zijn alle consumpties en dergelijke in het Omnisport bij de prijs van het VIP-kaartje inbegrepen.

De VIP-kaartverkoop en de daarbij komende inkomsten en uitgaven zijn opgenomen in de economische impact vanuit de **organisatie** (EHTE). Alles wat de organisatie van het evenement doet aan uitgaven in, en aan inkomsten genereert uit, de gemeente Apeldoorn wordt daarbij meegenomen. Dit geldt, in dit specifieke geval, ook voor de meeste kosten die de deelnemers aan het evenement maken. Over de uitgaven die zij uit eigen zak doen in de gemeente Apeldoorn zijn geen gegevens beschikbaar. Omdat het om slechts een zeer klein aantal topsporters gaat laten we deze buiten beschouwing.

Bij de bepaling van de economische impact vanuit de organisatie wordt gekeken naar de inkomsten en uitgaven van de organisatie die *direct* in de gemeente Apeldoorn worden gedaan. Er wordt nadrukkelijk niet gekeken naar de inkomsten van uitgaven van de derden (personen of organisaties) waarvan de organisatie inkomsten ontvangt of aan wie het uitgaven doet. Ter verduidelijking een voorbeeld. Als de organisator van het evenement een cateraar uit de regio (in dit geval gemeente Apeldoorn) haalt, worden deze uitgaven volledig binnen de regio gerekend. In werkelijkheid kan de cateraar juist grotendeels zijn kosten, zoals personeel, ingrediënten en materialen, buiten de regio maken. Omgekeerd kan de organisatie bijvoorbeeld voor de opbouw van het evenement een bedrijf van buiten de regio inhuren. In dat geval vallen voor deze analyse de uitgaven aan dit bedrijf volledig buiten de regio, ook al is het in werkelijkheid zo dat dit bedrijf juist allerlei uitgaven (zoals inhuur van personeel, overnachtingen en materialen) binnen de regio doet. Al deze *indirecte* effecten zijn zeker van belang voor de regionale economie, echter is het bijzonder lastig en zeer arbeidsintensief om zulke effecten in kaart te brengen. Dit valt daarom ook buiten de scope van dit onderzoek. Het is echter wel belangrijk dat de lezer zich van bovenstaande effecten bewust is.

Structuur van het rapport

In het volgende hoofdstuk wordt de methodologie van het onderzoek besproken. Hoofdstuk 3 richt zich op de karakteristieken van de bezoekers, inclusief hun uitgaven door en beoordeling van de ATC. Hoofdstuk 4 behandelt de economische impact van het evenement op de gemeente Apeldoorn. In hoofdstuk 5, tot slot, zijn enkele uitkomsten van een aanvullend onderzoek naar de beleving en tevredenheid van de zakelijke bezoekers weergegeven.

HOOFDSTUK 2 METHODOLOGIE

Het doel van onderzoek is om een beeld te krijgen van het bezoekersprofiel en de economische impact van de AFAS Tennis Classics, van 6 tot en met 9 oktober 2011. Hiervoor is er eerst een afbakening van het gebied nodig. Omdat het onderzoek plaatsvond in opdracht van de gemeente Apeldoorn is er gekozen om de economische impact voor de gemeente Apeldoorn te berekenen. Bij dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de standaarden van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Voor onderhavig onderzoek is gebruik gemaakt van twee van de richtlijnenhandboeken die door de WESP zijn vastgesteld, te weten de Richtlijnenhandboeken Economische Impact en Bezoekersprofielen WESP versie 1.1. Deze handboeken zijn te downloaden via de website van het platform sporteconomie (www.platformsporteconomie.nl).

Dataverzameling

Voor dit onderzoek is veldwerk verricht. Tijdens de ATC zijn er steekproefsgewijs enquêtes afgenomen bij de particuliere bezoekers aan het evenement. De vragenlijst van de bezoekersenquête (zie bijlage 2) waren gericht op het bezoekersprofiel en de economische impact van het evenement en zijn opgesteld aan de hand van de richtlijnen van de WESP.

De interviews met bezoekers zijn afgenomen tussen 18.00 en 21.00 uur op 6, 7 en 8 oktober en van 13.00 uur tot 16.00 uur op de afsluitende finaledag zondag 9 oktober. Dit waren de tijdstippen waarop veel van de meest interessante partijen plaatsvonden. De enquêtes zijn uitgevoerd door studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) in het kader van hun minor Sporteconomie. Dit is een derdejaars minor voor studenten Sport en Gezondheidsmanagement, Sport- en Bewegingseducatie en Academie voor Lichamelijke Opvoeding van het Instituut voor Sport- en Bewegingsstudies van de HAN. De studenten hebben naast het enquêteren ook de verwerking naar onderzoeksbestanden voor hun rekening genomen. Al het werk van de studenten is verricht onder toezicht van docenten en onderzoeksmedewerkers van de HAN.

De reguliere WESP-enquêtes zijn afgenomen rondom de grote publiekstribunes aan de oostzijde van Omnisport Apeldoorn. Voor vrijwel alle VIP’s gold dat zij dan wel via hun werkgever, dan wel op uitnodiging kwamen en er een vast bedrag (door of voor hen) werd betaald, waarin entree, consumpties e.d. waren opgenomen, waardoor deze groep minder interessant was om te interviewen. In

samenspraak met de organisatie is besloten niet in de VIP-ruimtes te enquêteren naar hun achtergrond of economische impact, maar daar een aparte vragenlijst te gebruiken om de met name de beleving te onderzoeken. Deze enquête maakt geen deel uit van de economische impactmeting. De 'zakelijke' enquête is 'custom-made' voor de ATC. Er was daarvoor dus geen WESP-richtlijn beschikbaar. Wel is zoveel mogelijk gebruikgemaakt van de principes van goed toegepast onderzoek en de richtlijnen van de WESP.

In totaal zijn 317 bezoekersenquêtes bruikbaar gebleken en meegenomen in de uiteindelijke dataset die ten grondslag ligt aan het onderzoek. Gegevens over de bezoekersaantallen en de inkomsten en uitgaven van de organisatie zijn afkomstig van Eltingh Haarhuis Tennis & Events (EHTE), de organisator van het evenement.

Representativiteit van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich in eerste instantie op het bezoekersprofiel van de particuliere bezoekers en de economische impact van het evenement voor de gemeente Apeldoorn. Daartoe is een enquête uitgezet (zie bijlage 2) onder alleen de particuliere bezoekers. Deze dataverzameling heeft in totaal 317 bezoekersenquêtes opgeleverd (zie bijlage 1). De richtlijnen van de WESP schrijven voor dat onder populaties met een omvang van meer dan 5000 personen er minimaal 385 enquêtes gehouden moeten worden om een voldoende betrouwbaar beeld te geven van het evenement. Betrouwbaar betekent in dit geval dat met 95% zekerheid kan worden gezegd dat de werkelijkheid binnen een marge van +5% tot -5% van de uitkomsten van het onderzoek vallen. Dit kritische aantal van 385 is dus niet gehaald voor wat betreft de particuliere bezoekers. Met de huidige steekproefomvang kan echter wel wat over gezegd worden op een iets lager betrouwbaarheidsniveau van 90%, bij dezelfde 5%-foutenmarges, of iets grotere foutenmarges (6%), bij hetzelfde 95%-betrouwbaarheidsinterval. Voor de zakelijke bezoekers geldt, min of meer hetzelfde. Daar zijn 203 enquêtes afgenomen. Er was bewust voor gekozen bij om deze groep minder enquêteurs uit te zetten om zo weinig mogelijk in te grijpen in de zakelijke atmosfeer. Bij een 95%-betrouwbaarheidsinterval moet er bij de uitkomsten van de steekproef onder zakelijke bezoekers rekening worden gehouden met foutenmarges van 7%.De resultaten die hieronder zijn beschreven zullen dus een goed, maar minder dan optimaal, betrouwbaar beeld geven van het evenement en haar (particuliere) bezoekers.

Echter, voor *deelpopulaties* binnen het onderzoek geldt dit in veel mindere mate. Een deelpopulatie is bijvoorbeeld de groep bezoekers die op één bepaalde dag aanwezig was of met een gegeven herkomst. Het aantal geënquêteerden hiervoor is kleiner, waardoor de betrouwbaarheid van de (deel-) uitkomst ook afneemt. Immers, als er 100 personen binnen een groep van 1000 worden ondervraagd is de kans op een representatief beeld veel groter dan wanneer 1 persoon uit een populatie van 10 geïnterviewd wordt. De lezer dient dus, net als de onderzoeker, voorzichtig om te gaan met resultaten die betrekking hebben op een deel van de populatie.

Peer-review

Op het onderzoek dat volgens de WESP-methode heeft plaatsgevonden, hierna weergegeven in hoofdstukken 3 en 4, heeft een peer-review plaatsgevonden. De peer-review is een standaardcontrole die deel uitmaakt van de richtlijnen van de WESP. Deze wordt uitgevoerd door een vertegenwoordiger van WESP. In dit geval heeft Paul Hover van het Mulier Instituut de peer-review voor zijn rekening genomen. De heer Hover is nauw bij de WESP betrokken, evenals bij de ontwikkeling van de richtlijnen. De peer-review vindt plaats na het afronden van de conceptrapportage. Daarbij zijn de gevolgde procedures, de enquêtes, de dataverwerking en de dataset zelf nauwkeurig gecontroleerd worden. Uiteraard zijn ook de navolgende resultaten door de peer-reviewer getoetst. Hoofdstuk 5 is aanvullend onderzoek waarvoor geen WESP-richtlijn bestaat. De uitgevoerde peer-review dan ook geen betrekking op dit deel van het onderzoek.

HOOFDSTUK 3 PROFIEL BEZOEKERS

Aantallen bezoekers

De AFAS Tennis Classics vond plaats in Omnisport Apeldoorn. Omdat er voor entree betaald moest worden kon het aantal bezoekers worden vastgesteld aan de hand van de kaartverkoop. De bezoekersaantallen zijn afkomstig van de organisatie van het evenement. In totaal werden er **21.700 toegangskaarten** verkocht. Dit aantal bestaat uit **10.490 zakelijke bezoekers** (VIP's) en **11.210 particuliere bezoekers**. Op de weekenddagen kwamen de meeste particuliere bezoekers af. De zakelijke tribunes waren op alle dagen goed bezet.

Bezoekersprofiel

Het bezoekersprofiel is gebaseerd op de enquête die is uitgezet onder de **particuliere bezoekers**. Onderstaande uitkomsten van dit onderzoek zeggen dus alleen iets over dat gedeelte van het publiek. Waar mogelijk worden ook relevante uitkomsten uit de enquête onder het zakelijke publiek besproken. Dit zal dan expliciet worden vermeld.

De AFAS Tennis Classics mikt niet op een jong publiek, maar vooral op personen die zich de topjaren van de deelnemers, zoals Ivan Lendl (51) en Stefan Edberg (45) nog goed kunnen herinneren. Het is daarom niet verwonderlijk dat van alle respondenten bijna 80% ouder was dan 35[1] en ruim de helft ouder dan 45 (Tabel 1). De gemiddelde leeftijd bedroeg **47 jaar**. Iets meer dan zes van de tien bezoekers (61%) was man. In het weekend was de gemiddelde leeftijd van het publiek iets lager dan gemiddeld. Op de beide werkdagen lag de gemiddelde leeftijd er iets boven.

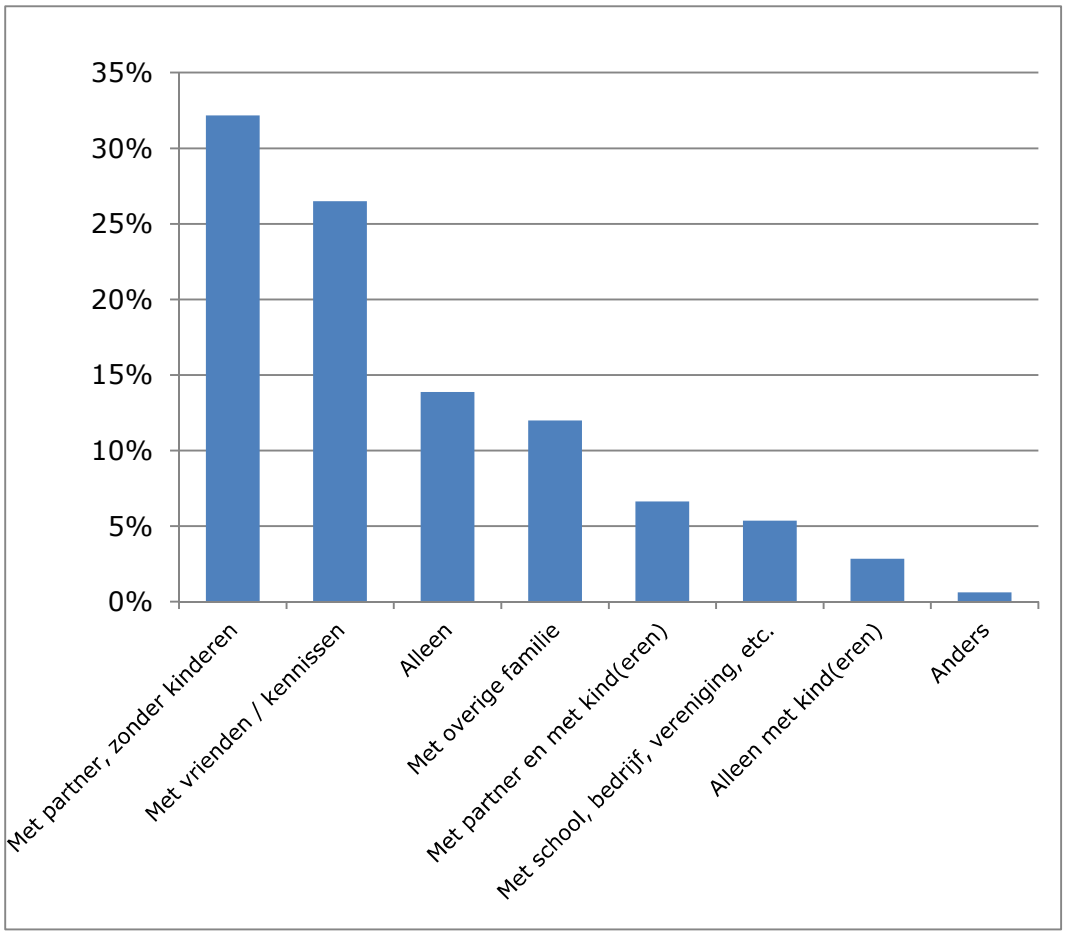
Bij het **zakelijk publiek** lag de gemiddelde leeftijd iets lager, **45 jaar**, en was het aandeel mannen substantieel hoger (78%).Bijna een derde (32%) van de particuliere ondervraagden was mét partner en zonder kinderen naar de ATC gekomen (Figuur 1). Een kwart kwam met vrienden en één op de zeven bezoekers kwam alleen. Slechts 10% van de geënquêteerden was bij de ATC aanwezig met één of meerdere kinderen.

[1] Alleen bezoekers ouder dan 18 jaar zijn ondervraagd. De gemiddelde zal in werkelijkheid dus lager liggen dan uit de steekproef blijkt.

Leeftijd	Particulier Bezoekers	Zakelijke Bezoekers
<25	6%	3%
25-34	14%	16%
35-44	27%	28%
45-54	19%	35%
55-64	21%	14%
65+	13%	4%
Totaal	**100%**	**100%**
Man	61%	78%
Vrouw	39%	22%

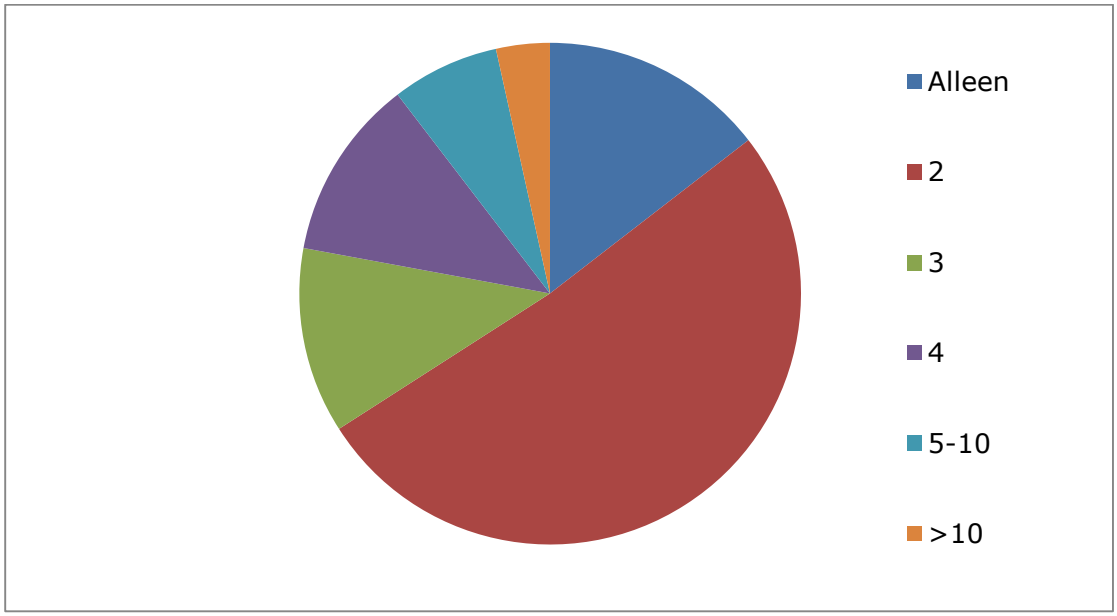
Tabel 1 Verdeling respondenten naar leeftijd en geslacht

Figuur 1 Samenstelling groepen bezoekers (aandeel)

De gemiddelde bezoeker kwam in een groep van 4 personen[2]. Meer dan de helft van particuliere bezoekers kwam samen met nog (exact) één ander persoon naar de ATC (Figuur 2). Ook hier zien we een verschil tussen de werkdagen en het weekend. In het weekend waren er enkele grote groepen (tot 100 personen) aanwezig, waardoor de gemiddelde groepsomvang daar aanzienlijk hoger was.

Figuur 2 Omvang bezoekersgroepen (aandeel)

Herkomst bezoekers

Ruim de helft (56%) van de **particuliere bezoekers** aan de ATC kwam uit de provincie Gelderland (zie Tabel 2). Hiervan kwam ongeveer een derde uit de gemeente Apeldoorn (19% van het totaal, ongeveer een derde van alle Gelderse toeschouwers). Naast Gelderland waren Utrecht (10%), Zuid-Holland (9%) en Noord-Holland (7%) de belangrijkste herkomstprovincies van de particuliere bezoekers bij dit evenement. Dat het evenement voorheen in Eindhoven werd georganiseerd, zorgde er niet voor dat er veel Noord-Brabanders naar de Tennis Classics kwamen kijken: slechts 4% van de toeschouwers was uit die provincie afkomstig. Buitenlandse bezoekers trok het evenement amper. Overigens kwamen er in het weekend meer personen van buiten de provincie Gelderland op het evenement af, dan tijdens de werkdagen.

[2] Hierbij zitten ook mensen die alleen kwamen.

Herkomst	Particulier (woonplaats)	Zakelijk (plaats waar men werkt)
Gelderland	56%	34%
w.v. gemeente Apeldoorn	*19%*	*16%*
Utrecht	10%	19%
Zuid-Holland	9%	8%
Noord-Holland	7%	9%
Noord-Brabant	4%	15%
Overige provincies (samen)	17%	14%
NEDERLAND Totaal	**99%**	**99%**
BUITENLAND	**1%**	**1%**

Tabel 2 Herkomst particuliere bezoekers

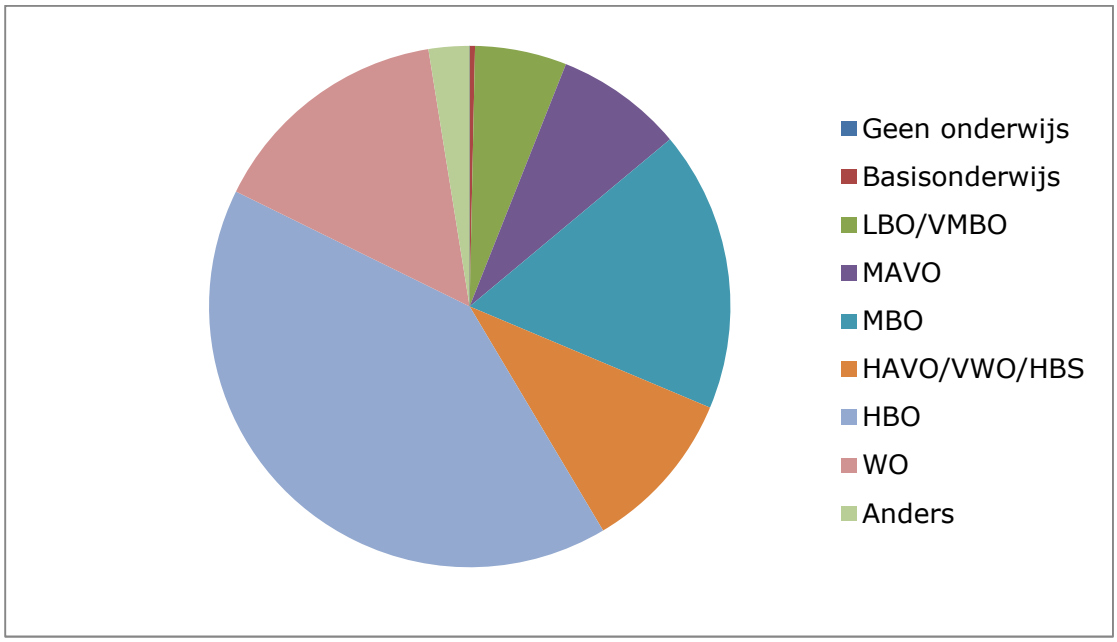
Aan de **zakelijke bezoekers** is gevraagd naar de plaats waar zij *werken*. De uitkomsten daarvan zijn ook in bovenstaande tabel weergegeven. Ook hier is Gelderland de provincie, al is het aandeel beduidend kleiner dan bij de particuliere bezoekers. Ook werkt een substantieel deel van de zakelijke bezoekers (ongeveer 1 op de 6) in Apeldoorn. Utrecht is met 19% een grote leverancier van het zakelijke publiek. Dit is niet erg verwonderlijk, aangezien de hoofdsponsor (AFAS) in Leusden gevestigd is. Opvallend is verder dat Noord-Brabant de derde provincie is, met 15%. Mogelijk dat dit te maken heeft met het feit dat de vorige edities van de ATC daar plaatsvonden en het evenement juist daar zakelijke klanten heeft weten te binden die, meer dan de particuliere bezoekers, bereid waren mee te verhuizen naar de nieuwe locatie in Apeldoorn.

Opleiding, werksituatie en inkomen

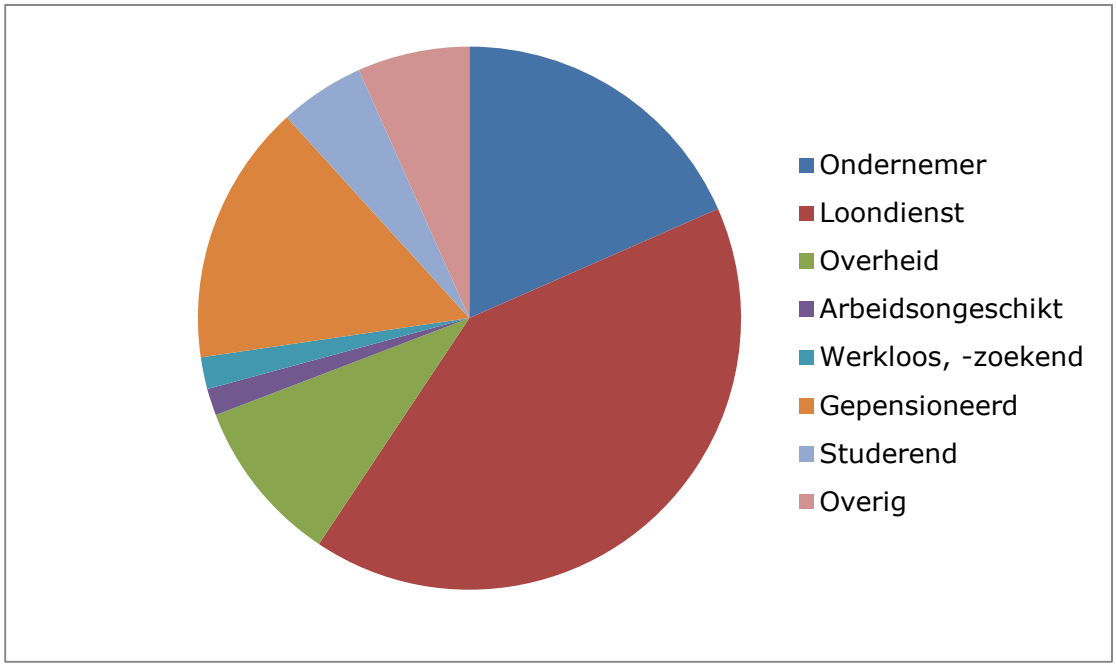
Wat opvalt aan het **opleidingsniveau** (Figuur 3) van de **particuliere** respondenten is dat de groepen van het hoger onderwijs goed vertegenwoordigd zijn. Zo'n 4 van de 10 respondenten heeft een diploma in het HBO, nog eens 15% is WO-opgeleid. Ruim de helft is dus hoger opgeleid, terwijl het landelijk gemiddelde 30% is. Eén op de tien bezoekers heeft HAVO of VWO afgerond. Daarnaast vormden met 17% de MBO-opgeleiden de op één na grootste groep. Lager opgeleiden (14%) zijn duidelijk ondervertegenwoordigd ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Figuur 4 laat de werksituatie zien van de bezoekers aan de ATC. Bijna zeven van de tien bezoekers waren werkende mensen. Hiervan was het grootste deel (41%) in loondienst buiten de overheid. Ondernemers vormden 18% van alle particuliere toeschouwers. De groep gepensioneerden is met 16% substantieel te noemen.

Figuur 3 – Opleiding respondenten

Figuur 4 Werksituatie respondenten

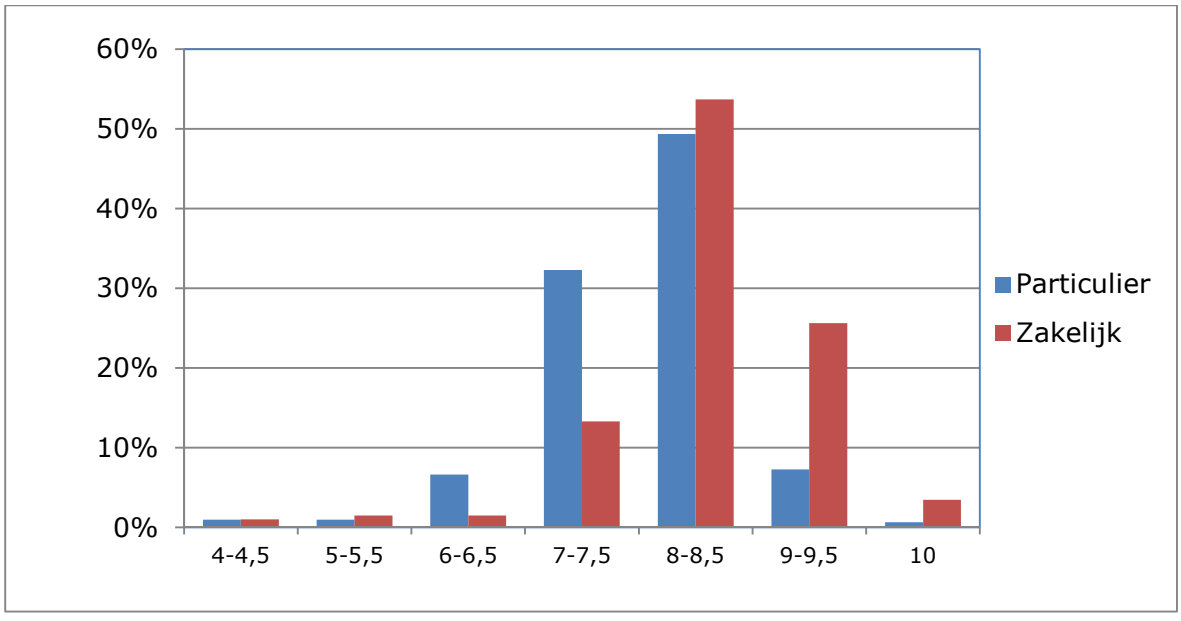
Waardering

De **particuliere** bezoekers aan de ATC waarderen het evenement als totaal met een 7,5. Slechts een klein aantal mensen (2%) geeft het evenement een onvoldoende, maar daar staat tegenover dat 8% van de respondenten een 9 of hoger gaf.

Ook aan de **zakelijke** bezoekers is gevraagd om het evenement in zijn geheel een rapportcijfer te geven. Deze groep waardeert de ATC substantieel hoger, namelijk met een gemiddelde van 8,1. Ook onder de zakelijke toeschouwers zijn slechts enkele onvoldoendes genoteerd. Daarnaast was er wel opvallend hoog aandeel die het evenement een 9 of hoger (29%) gaf. De (gewogen) gemiddelde waardering van alle bezoekers voor dit evenement is 7,8.

Uit de reacties van respondenten was verder op te merken dat de bereikbaarheid van Omnisport Apeldoorn als een probleem werd ervaren. Met name op de eerste twee dagen stonden er lange files naar het sportcomplex[3]. Ook gaven **particuliere** bezoekers aan dat de kwaliteit van de catering niet voldeed aan het verwachtingspatroon.

Figuur 5 Waarderingscijfer bezoekers naar particulier en zakelijk (aandeel)

[3] Gemeente Apeldoorn geeft aan dat het vergevorderde plannen heeft voor het verbeteren van de infrastructuur voor wat betreft de stad Apeldoorn en haar toegangswegen.

Gemiddelde bestedingen

Door de **particuliere** bezoekers in de steekproef *die zelf geld uitgaven* is bijna 65 euro per persoon uitgegeven. Hierbij zijn de uitgaven aan overnachtingen buiten beschouwing gelaten. Deze uitgaven hebben gemiddeld betrekking op 1,8 personen, waardoor de gemiddelde bestedingen per persoon uitkomen op €36,09

De respondenten gaven het meest uit aan het toegangskaartje (€15) en eten en drinken (€13). Samen vormen deze posten bijna 80% van alle bestedingen die aan het evenement zijn gerelateerd. Daarnaast besteedden de bezoekers gemiddeld €3,58 per persoon aan winkelen (10%). Ruim driekwart (78%) van alle uitgaven werd binnen Omnisport Apeldoorn gedaan.

Bestedingscategorie	Gemiddelde besteding
Toegang	€ 15,22
Eten en drinken	€ 13,13
Winkelen	€ 3,58
Vervoer	€ 1,46
Overig	€ 2,70
Totaal	**€ 36,09**

Tabel 3 Gemiddelde bestedingen naar bestedingscategorie

Overnachtingen

Van alle geïnterviewden overnachtte **6%** minimaal één nacht buiten het eigen huis. Gemiddeld duurde een overnachting 1,5 nachten. Driekwart van alle overnachtingen vond plaats binnen de gemeente Apeldoorn. Tabel 4 laat zien over welke accommodaties de overnachtingen waren verdeeld. De meeste overnachtingen vonden plaats in een hotel (58%). Ongeveer een kwart van de overnachtingen was bij vrienden of familie. De gemiddelde overnachtingsprijs was zo'n €38 per persoon per nacht. Dit is inclusief de gratis overnachtingen bij vrienden en familie. Als deze buiten beschouwing worden gelaten stijgt de gemiddelde overnachtingsprijs naar €48 per persoon per nacht.

Accommodatie	Overnachtingen
Vrienden/familie	26%
Bed & breakfast	11%
Hotel, 0-3 sterren	26%
Hotel ,4-5 sterren	32%
Overig	5%
Totaal	**100%**

Tabel 4 Verdeling overnachtingen over accommodaties

Samenvatting

De particuliere bezoekers van de ATC zijn veelal werkzame mensen afkomstig uit Gelderland, van middelbare leeftijd en met een relatief hoge opleiding. Gemiddeld gaven ze circa €36 per persoon (exclusief overnachtingen) uit, voornamelijk aan de toegang en eten en drinken. Uitgaven buiten het Omnisport zijn relatief beperkt en hetzelfde geldt voor het aantal overnachtingen door de bezoekers.

De zakelijke bezoekers onderscheiden zich op enkele punten behoorlijk van het particuliere publiek. Onder hen zijn namelijk relatief veel meer mannen (ruim 4 op de 5) en ook geven zij het evenement een aanzienlijk hogere waardering: een 8,1 ten opzichte van een 7,5 van het gewone publiek.

HOOFDSTUK 4 ECONOMISCHE IMPACT

Inleiding

Met de economische *impact* van de AFAS Tennis Classics wordt bedoeld de additionele, dat wil zeggen extra, bestedingen die door dit evenement worden veroorzaakt in een afgebakend gebied. In het geval van de ATC wordt er met dit gebied de gemeente Apeldoorn bedoeld.

Bij een (semi-)topsportevenement als de ATC zijn verschillende 'economische effecten' te onderscheiden: gekochte toegangskaartjes door toeschouwers, overnachtingen door (buitenlandse) deelnemers, uitgaven en inkomsten van de organisatie, enzovoorts. In zekere zin zijn dit allemaal 'economische effecten', ze zijn een gevolg van het sportevenement voor de economie. De centrale vraag is: welke effecten zijn echt additioneel en zijn niet het gevolg van een verschuiving van de binnenlandse, of in dit geval de 'binnengemeentelijke', vraag?

Wat zijn additionele bestedingen?

We beschouwen in principe alleen de bestedingen additioneel die aan twee voorwaarden voldoen:

- Er is een oorzakelijk verband met de organisatie van het evenement. In de praktijk betekent dit dat alleen de bestedingen worden meegenomen van bezoekers, deelnemers, organisatie en pers die speciaal voor het evenement naar Apeldoorn zijn gekomen. In dit onderzoek worden uitgaven van de inwoners van de gemeente Apeldoorn als niet-additioneel gezien, omdat het aannemelijk is het geld dat zij aan of door het evenement besteedden anders ook in Apeldoorn zouden hebben uitgegeven. We gaan er derhalve vanuit dat indien het evenement op een andere locatie zou zijn gehouden, er geen Apeldoorners zijn die speciaal daarvoor naar deze andere locatie zouden zijn gereisd.
- De uitgaven gerelateerd aan het sportevenement moeten niet worden 'teniet gedaan' door vermindering van de bestedingen in andere delen van de economie, met andere woorden als er sprake is van verschuiving van vraag. Een voorbeeld van verschuiving van de vraag zijn subsidies van de locale overheid: als de ATC niet had plaatsgevonden, waren deze uitgaven toch in de Apeldoornse economie terechtgekomen, dus in feite is dit een verschuiving van vraag binnen de gemeente. Deze uitgaven worden dus niet meegeteld als additioneel.

De economische impact bestaat dus uit de volgende onderdelen:

- De additionele bestedingen van toeschouwers/bezoekers van het evenement
- De additionele bestedingen van deelnemers en hun gevolg aan het evenement
- De additionele bestedingen vanuit de organisatie van de AFAS Tennis Classics, te weten Eltingh Haarhuis Tennis & Events
- Additionele bestedingen door media

Bezoekers, overnachtingen en bestedingen

De economische impact van bezoekers wordt (in grote lijnen) bepaald door de vermenigvuldiging van het aantal additionele bezoekers met de gemiddelde uitgaven per persoon van deze bezoekers. Op vergelijkbare wijze wordt het aantal overnachtingen bepaald, aan de hand van gemiddelde verblijfsduur.[4]

Voor zowel het vaststellen van het aantal overnachtingen als voor het berekenen van de totale economische impact is het aantal bezoekers dus essentieel.

Additionele bezoeken en bezoekers

Zoals hierboven aangegeven worden de bezoekers uit de gemeente Apeldoorn zelf als niet-additioneel gezien. Theoretisch zou een deel van deze mensen wel als additioneel te beschouwen zijn omdat ze in het alternatieve scenario – de ATC vindt elders plaats (bijvoorbeeld in Eindhoven, waar het evenement de voorgaande negen edities plaatshad) – niet in Apeldoorn hun uitgaven doen. Doordat het evenement in Apeldoorn plaatsvindt zouden deze mensen nu wel als additioneel aan te merken zijn. We doen hier echter de aanname dat dit een zeer kleine groep betreft. Dit is vooral gebaseerd op het relatief grote aandeel Gelderlanders, mensen uit de regio, die naar het evenement komen kijken onder de particuliere deelnemers. Hetzelfde geldt voor de zakelijke bezoekers. Ook hier is de regionale component duidelijk. Er zijn geen aanwijzingen dat er specifiek in Apeldoorn een grote groep tennisliefhebbers woont die voor dit evenement bereid is een (grote) reisafstand af te leggen, of dat er in Apeldoorn veel bedrijven zitten die een binding met het evenement, of hoofdsponsor AFAS, hadden, voordat het

[4] Dit vinden we door het bezoekersaantal te vermenigvuldigen met het aandeel van overnachters en de gemiddelde verblijfsduur per bezoek.

evenement in Apeldoorn georganiseerd werd. Ook geeft het kleine aandeel bezoekers uit Noord-Brabant (zie hoofdstuk 3) aan dat het evenement niet een bijzonder grote groep locale toeschouwers meeneemt naar een andere locatie.

Personen van buiten de gemeente Apeldoorn die bij de ATC aanwezig waren zijn allemaal als wel additioneel gerekend. Een deel daarvan geeft weliswaar aan ook zonder het evenement in Apeldoorn te zijn geweest, maar de uitgaven die zij doen hangen wel vrijwel uitsluitend met evenement samen. Hierbij speelt ook een rol dat het overgrote deel van hun bestedingen gedaan zijn in Omnisport Apeldoorn.

In totaal was 19% van de particuliere bezoekers afkomstig uit de gemeente Apeldoorn en was dus 81% van de bezoekers additioneel. Dit komt neer op 9032 bezoekers (exclusief de zakelijke bezoekers).

Van de zakelijke bezoekers die ondervraagd werden in de zakelijke enquête was ruim 16% afkomstig uit de gemeente Apeldoorn. Daarmee was 84%, oftewel 8779 zakelijke bezoekers additioneel. In totaal waren er dus naar schatting 17.811 additionele bezoekers, oftewel 83% van het totaal.

Bestedingen bezoekers

Tabel 5 laat de gemiddelde bestedingen van additionele particuliere bezoekers zien voor de gemeente Apeldoorn. Deze tabel wijkt om enkele redenen af van de tabel over gemiddelde bestedingen in hoofdstuk 3. Allereerst worden de uitgaven van bezoekers woonachtig in de gemeente Apeldoorn niet meegenomen, omdat zij niet als additioneel worden gezien. Verder zijn de uitgaven aan toegangskaarten nu niet meegenomen. Deze komen terug bij inkomsten van de organisatie. Hiervoor is gekozen, omdat de gegevens van de organisatie, die daarvoor worden gebruikt, nauwkeuriger zijn dan de opgave van de respondenten in de enquêtes. Merchandise wordt hier, als onderdeel van de post 'winkelen' wel meegenomen, omdat hier zowel de bestedingen bij de organisatie van het evenement als de standhouders in Omnisport zijn inbegrepen.

Gemiddeld zijn de bestedingen van additionele particuliere bezoekers binnen de gemeente Apeldoorn € 21,88 per persoon. Dit is dus exclusief de uitgaven aan toegang tot Omnisport Apeldoorn. In totaal komen de additionele bestedingen door particuliere bezoekers (van buiten Apeldoorn) daarmee op **€ 198.000,-**.

	Additionele bestedingen p.p.
Eten en drinken	€ 13,75
Winkelen	€ 4,17
Vervoer en overig	€ 3,97
Totaal	**€ 21,88**

Tabel 5 Gemiddelde bestedingen van additionele bezoekers in gemeente Apeldoorn

Aan de zakelijke bezoekers is niet gevraagd wat zij uitgeven. Hiervoor moeten dus aannames gedaan worden. Het lijkt realistisch om aan te nemen dat deze groep *geen of een verwaarloosbaar bedrag* uitgaven aan eten en drinken, omdat deze in het VIP-arrangement zaten. De tweede aanname is dat zij per persoon dezelfde uitgaven deden aan de overige posten als de particuliere bezoekers. Dit komt dan neer op een bedrag van € 8,14 per persoon. De additionele bestedingen van de zakelijke bezoekers bedraagt in totaal dan **€ 71.000,-**.

De totale additionele bestedingen, exclusief die voor toegang en aan overnachtingen, van de bezoekers aan de AFAS Tennis Classics waren dus **€ 269.000,-**.

Overnachtingen en bestedingen aan logies door bezoekers

Aan de hand van de aantallen additionele bezoekers kunnen, samen met het percentage dat daarvan overnacht en met de gemiddelde duur van een overnachter, het totale aantal overnachtingen worden berekend. Tabel 6 laat een overzicht zien van deze indicatoren. Ook hier geldt dat alleen de particuliere bezoekers over dit onderwerp ondervraagd zijn. Omdat zakelijke bezoekers net zo goed kunnen overnachten als particuliere, zijn deze uitkomsten toegepast op *alle* additionele bezoekers (17.811). Van alle bezoekers van buiten de gemeente Apeldoorn overnachtte ongeveer 5% in de gemeente Apeldoorn. Gemiddeld bleven zij 1,4 nachten, waardoor het totaal aantal additionele overnachtingen in Apeldoorn uitkomt op 1252. Het gemiddelde overnachtingsbedrag was een kleine € 50 per persoon per nacht. Hierbij zijn alle typen accommodaties meegenomen, dus zowel het verblijf bij vrienden of familie, als in het 5-sterren hotel.

In totaal zijn daarmee de additionele uitgaven aan logies **€ 60.000,-** binnen de gemeente Apeldoorn.

Indicator	Additioneel
Additionele bezoekers	**17.811**
Percentage overnachters in Apeldoorn	5,1%
Gemiddelde overnachtingsduur	1,4
Totaal aantal additionele overnachtingen	**1.252**
Gemiddelde overnachtingsprijs p.p.	€ 48,28
Totale uitgaven aan overnachtingen	**€ 60.000**

Tabel 6 Indicatoren en uitgaven t.b.v. additionele overnachtingen in gemeente Apeldoorn

Economische impact deelnemers

Bij de AFAS Tennis Classics kwamen de deelnemers op uitnodiging van de organisatie naar Apeldoorn. Geen van de deelnemers was afkomstig uit de gemeente Apeldoorn. De meeste uitgaven die met de sporters, en hun eventuele begeleiding, samenhingen én in de gemeente Apeldoorn neersloegen (zoals overnachtingen, eten en drinken en transport) kwamen volledig voor rekening van de organisatie. Ze zijn daarom te vinden onder het kopje 'economische impact vanuit de organisatie' hieronder. Over de eigen uitgaven van de deelnemers in Apeldoorn is verder niets bekend. Omdat het om een zeer klein aantal personen gaat en deze uitgaven naar verwachting zeer beperkt zijn is hier verder geen onderzoek naar gedaan. De economische impact van de deelnemers laten we daarom verder buiten beschouwing.

Economische impact vanuit de organisatie

De organisatie van de ATC, EHTE, werkte voor het evenement van 2011 met een begroting van ruim € 900.000,-. Hierbij inbegrepen zijn onder meer de gages, de overnachtingen en het transport van de deelnemers, de huur en inrichting van Omnisport Apeldoorn, catering voor de zakelijke bezoekers, het evenementmanagement en communicatie en promotie.

Voor de economische impact-berekening is het van belang welke uitgaven de organisatie deed in Apeldoorn en welke inkomsten uit diezelfde gemeente het genereerde. Het saldo daarvan is de netto economische impact vanuit de organisatie.

Tabel 7 laat de **uitgaven** van de organisatie in Apeldoorn zien. Het gaat hier om de uitgaven die gedaan zijn aan personen en organisatie die in de gemeente Apeldoorn gevestigd zijn (zie ook hoofdstuk 1). Voor de huur van de

accommodatie heeft EHTE een betaling gedaan aan exploitant Libéma, die officieel gevestigd is in Rosmalen. Echter omdat de accommodatie en de daarmee gemaakte kosten van exploitatie zeer nauw verbonden zijn met Onmisport Apeldoorn zelf zijn deze uitgaven geclassificeerd als zijnde gedaan in Apeldoorn.

De gegevens in Tabel 7 zijn afkomstig van de organisatie zelf[5]. In totaal deed de organisatie **€ 173.000** aan uitgaven in Apeldoorn. Het grootste deel is voor de huur van de accommodatie. Daarnaast zijn er ook bestedingen aan overnachtingen in Apeldoorn, van met name deelnemers en organisatie zelf, en aan inrichting van Omnisport, reclame en voorlichting.

	Uitgaven in Apeldoorn
Gebouwen en accommodatie	€ 110.000
Overnachtingen deelnemers en personeel	€ 18.000
Opbouw, licht en geluid	€ 20.000
Communicatie en promotie	€ 15.000
Overig	€ 10.000
Totaal	**€ 173.000**

Tabel 7 Bestedingen van de organisatie in gemeente Apeldoorn (bron: E&HT&E)

Om de economische impact vanuit de organisatie te berekenen moeten de additionele uitgaven worden verdisconteerd met de **inkomsten** van de organisatie die afkomstig zijn uit Apeldoorn. Voor wat betreft de inkomsten uit de gemeente Apeldoorn zijn drie gebieden te onderscheiden: de gemeentelijke subsidie, het ticketverkoop aan mensen uit de omgeving en de inkomsten vanuit locale sponsors, waaronder de zakelijke klanten/VIPs. In totaal bedroegen de inkomsten van de organisatie uit de gemeente Apeldoorn **€ 233.000,-**.

[5] De organisatie werkte samen met verschillende organisaties, waaronder mediabedrijven, in de vorm van zogenaamde 'barterdeals'. Dit is een vorm van ruilhandel waarin twee partijen elkaar diensten verlenen zonder enige vorm van geldelijke betaling. Omdat deze deals in de boekhouding komen met een vermelding van €0,- worden zij niet in de economische impactanalyse meegenomen. Overigens wordt over deze vorm van betaling wél belasting betaald.

	Inkomsten uit Apeldoorn
Subsidie gemeente Apeldoorn	€ 35.000
Ticketverkoop	€ 15.000
Sponsoring (incl. zakelijke bezoekers/VIPs)	€ 183.000
Totale inkomsten	**€ 233.000**

Tabel 8 Inkomsten van de organisatie

Resumerend: als de uitgaven van de organisatie van het evenement in Apeldoorn verrekend worden met de inkomsten, komt de economische impact vanuit de organisatie uit op een negatief saldo van **€ 60.000,-**.

	Apeldoorn
Bestedingen in	€ 173.000
Inkomsten uit	€ 233.000
Economische impact organisatie	**€ 60.000 -/-**

Tabel 9 Uitgaven en inkomsten van de organisatie AFAS Tennis Classics

Bestedingen vanuit de media

Voor het berekenen van economische impact vanuit de media zijn onvoldoende gegevens beschikbaar. Op televisie was er veel aandacht voor het evenement. Zo werd een groot deel van de wedstrijden rechtstreeks uitgezonden via onder meer de commerciële zenders RTL4 en Sport1. In totaal waren hierbij enkele tientallen mediapersonen bij betrokken. Wat deze personen en hun organisaties gedurende het toernooi hebben uitgegeven in Apeldoorn is niet bekend. Wel weten we dat een deel van de uitgaven van de organisatie EHTE aan Eyeworks, de producent van de televisiebeelden, een vergoeding van de overnachtingen van het personeel van Eyeworks in Apeldoorn betrof. Naar schatting gaat dit in totaal om zo'n 50 overnachtingen van gemiddeld circa €80,- , Deze medewerkers konden ook voor eten en drinken gebruik maken van de catering van het evenement. Hoeveel deze personen verder in de gemeente Apeldoorn tijdens het evenement hebben uitgegeven is onbekend.

Ook van de schrijvende pers zijn onvoldoende gegevens bekend, behalve dat er stukken over het evenement verschenen in diverse landelijke en regionale dagbladen. Naar de aanwezigheid van, en de uitgaven in, Apeldoorn van de pers is verder geen aanvullend onderzoek gedaan. In totaal zal de economische impact vanuit de pers naar alle waarschijnlijkheid meer dan €5000,- bedragen, maar de werkelijke omvang is niet na te gaan. Bij de berekening van de totale economische impact, hierna, zijn de additionele bestedingen van de media daarom opgenomen als een PM-post.

Samenvatting

Tabel 10 geeft de hiervoor gepresenteerde resultaten kort en bondig weer. De totale economische impact van de AFAS Tennis Classics voor de gemeente Apeldoorn is **€ 269.000,-**. De uitgaven van particuliere en zakelijke bezoekers in en rondom Omnisport Apeldoorn zorgen voor verreweg het grootste deel van dit resultaat. De additionele overnachtingen van bezoekers (particulier en zakelijk) bedroegen € 60.000,- Echter omdat een groot deel van de inkomsten van de organisatie wegvloeien via uitgaven die gedaan werden buiten Apeldoorn, zoals aan spelersgage, evenementmanagement en catering, is de **netto** economische impact voor de gemeente Apeldoorn negatief ter grootte van €60.000,-. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat dit komt omdat een groot deel van de *directe* uitgaven van de organisatie plaatsvond aan bedrijven en personen die buiten de gemeente Apeldoorn gevestigd zijn, terwijl deze laatste groepen wel een deel van haar aan het evenement relateerde uitgaven *binnen* de gemeente Apeldoorn deed. Deze *indirecte* bestedingen vallen echter buiten de scope van deze studie.

De impact van de media bestedingen konden niet worden nagegaan, vanwege het ontbreken van voldoende cijfers, maar zullen naar alle waarschijnlijkheid relatief beperkt zijn geweest.

Categorie	Apeldoorn
Uitgaven Bezoekers (excl. Overnachtingen en toegang)	€ 269.000
Overnachtingen door bezoekers	€ 60.000
Netto organisatorische bestedingen (incl. deelnemers en toegang bezoekers)	€ 60.000 -/-
Mediabestedingen	PM
Totaal	**€ 269.000**

Tabel 10 Overzicht economische impact AFAS Tennis Classics voor gemeente Apeldoorn

HOOFDSTUK 5 – ONDERZOEK ZAKELIJKE BEZOEKERS

Organisator van de ATC, Elthingh Haarhuis Tennis & Events, heeft de HAN gevraagd om aanvullend onderzoek te doen naar het profiel en de beleving van de zakelijke bezoekers. Daarvoor heeft de HAN samen met EHT&E een aparte vragenlijst opgesteld (zie bijlage 3). Deze enquête sluit aan bij de vragen van de organisatie is mede op basis van de ervaringen van de organisatie uit het verleden samengesteld.

Allereerst zullen enkele specifieke achtergrondkenmerken van de zakelijke bezoekers worden gepresenteerd. Deze gaan voornamelijk over de werksituatie van de bezoeker. Vervolgens komt de beleving van de zakelijke bezoekers op verschillende punten naar boven en wordt ook gekeken in welke mate zij geïnteresseerd zijn om ook in de toekomst partner van het evenement te worden, of te blijven.

Aanvullende achtergrondkenmerken zakelijke bezoekers

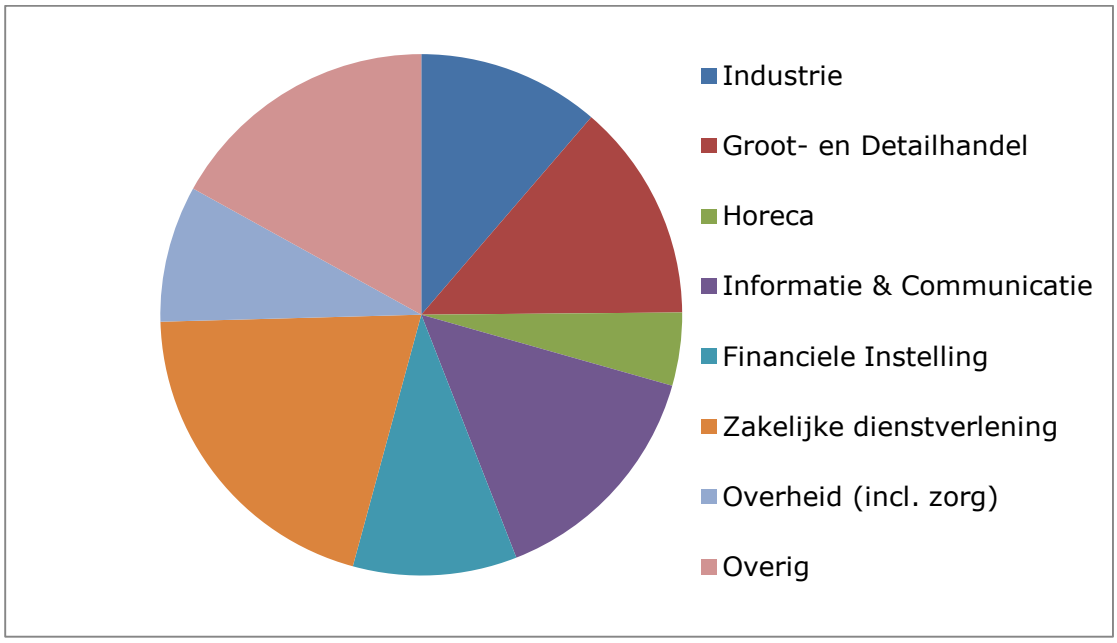
Naast standaardvragen over achtergrondkenmerken die ook aan de particuliere bezoekers werden gesteld (leeftijd, geslacht, etc.; zie hoofdstuk 3), zijn aan de zakelijke bezoekers enkele aanvullende vragen gesteld.

In figuur 6 zijn de branches waarvan de zakelijke bezoekers afkomstig zijn zichtbaar. De branches zijn gebaseerd op de indeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek[6]. De zakelijke dienstverlening is de sector die het grootste aandeel van de zakelijke bezoekers aan het evenement levert (20%).

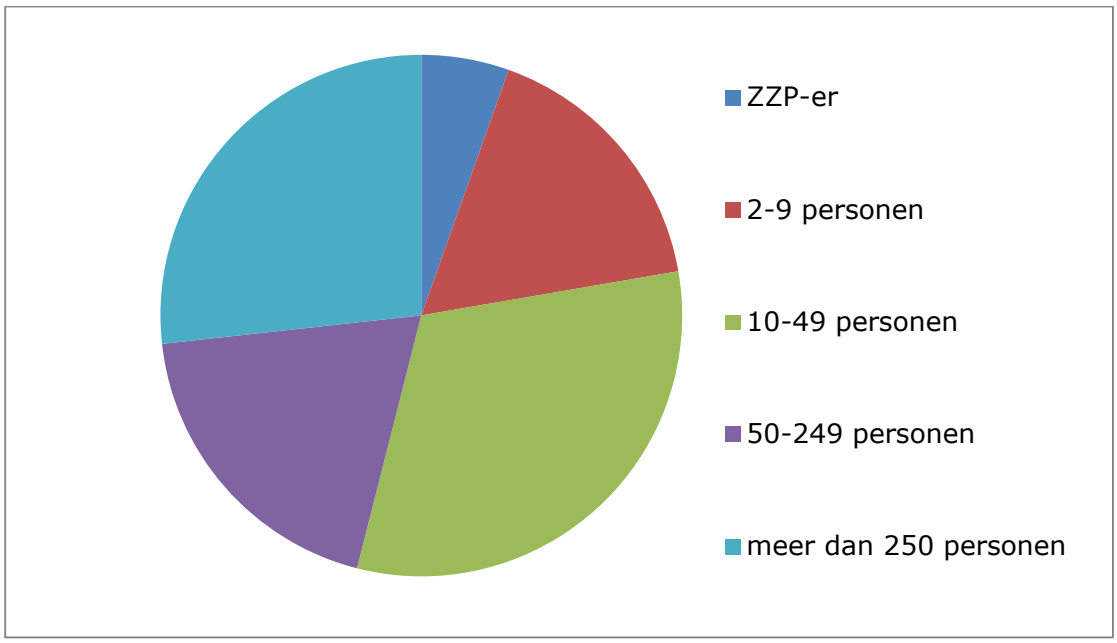
De meeste zakelijke bezoekers werken in middelgrote MKB-bedrijven (10-49 personen; 32%) of grootbedrijven (meer dan 250 werkenden; 27%) en behoren tot de directie (35%) of het management (37%). Ruim een kwart (29%) van de ondervraagden werkt bij een bedrijf dat zelf partner van het evenement was en 69% was op uitnodig van een sponsor of partner van het evenement.

[6] Er is een keuze gemaakt van de meest relevante sectoren in de hoofdindeling van de meest recente Standaard BedrijfsIndeling (Bron: CBS (2008), *Standaard BedrijfsIndeling 2008 - Structuur*) van het CBS. Enkele sectoren zijn hierbij samengevoegd.

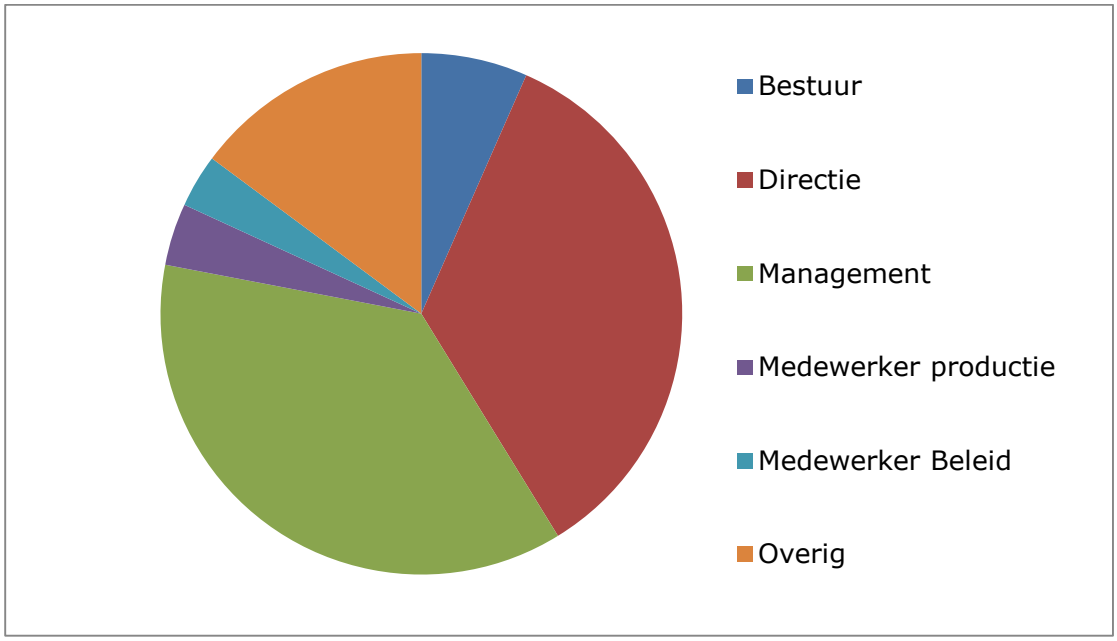
Figuur 6 Zakelijke bezoekers naar branche waarin men werkzaam was

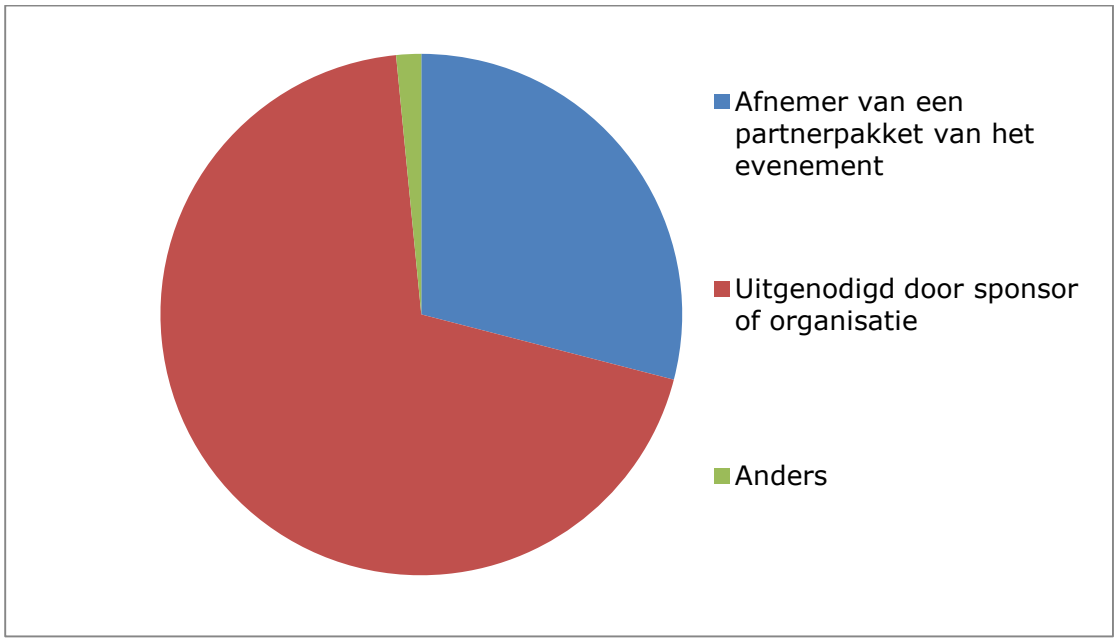
Figuur 7 Zakelijke bezoekers naar omvang bedrijf

Figuur 8 Zakelijke bezoekers positie binnen het bedrijf

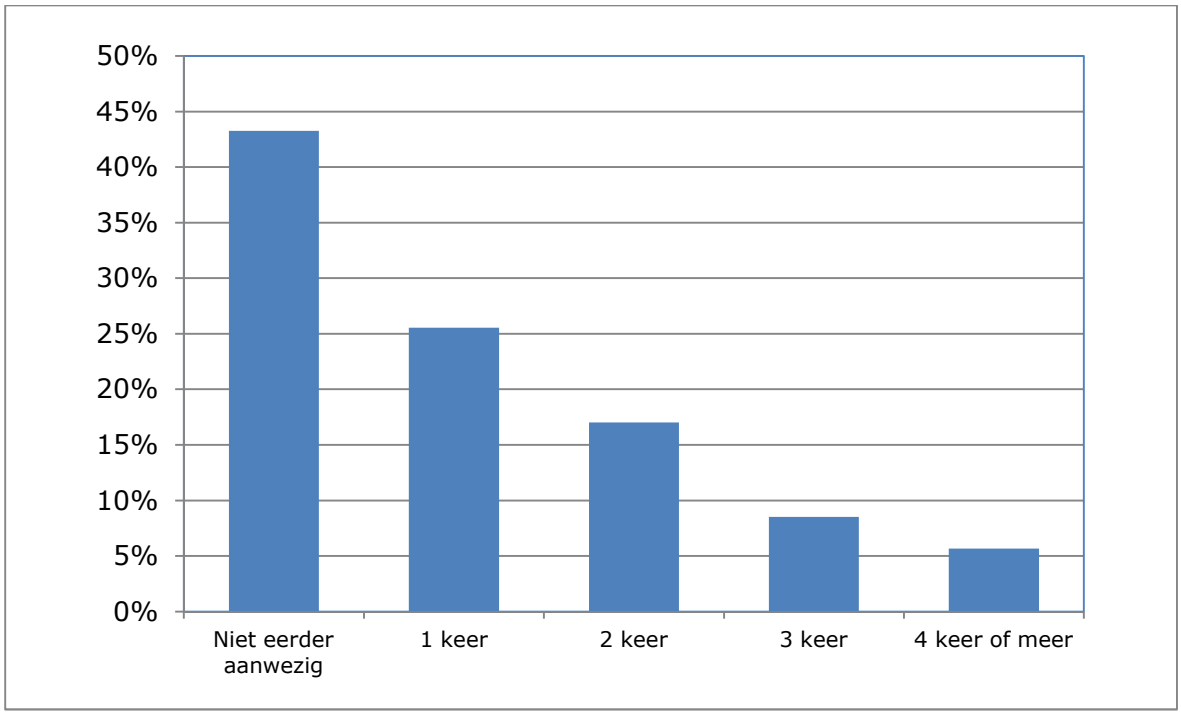

Figuur 9 Zakelijke bezoekers naar partner/genodigde van het evenement

Voor 43% van de ondervraagden was het de eerste keer dat hij of zij bij de ATC aanwezig was. Voor ruim een kwart van de bezoekers was het de tweede maal dat men het evenement bezocht. Bijna een derde deel (31%) van de bezoekers was twee of meer keer eerder aanwezig geweest bij de ATC. Gemiddeld had een bezoeker het evenement 1,2 keer eerder bezocht. Ondanks de switch van het evenement naar Apeldoorn was dus ruim de helft van de zakelijke bezoekers ook al eens eerder bij de ATC in Eindhoven.

Figuur 10 Eerdere aanwezigheid zakelijke bezoekers bij AFAS Tennis Classics

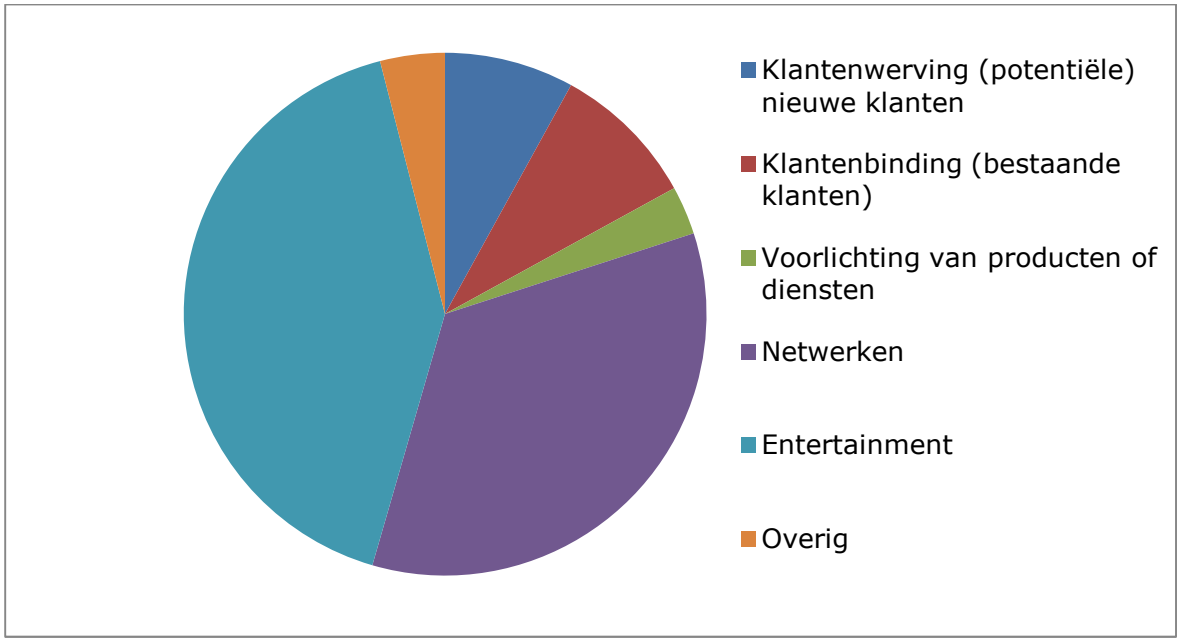

Beleving van het evenement

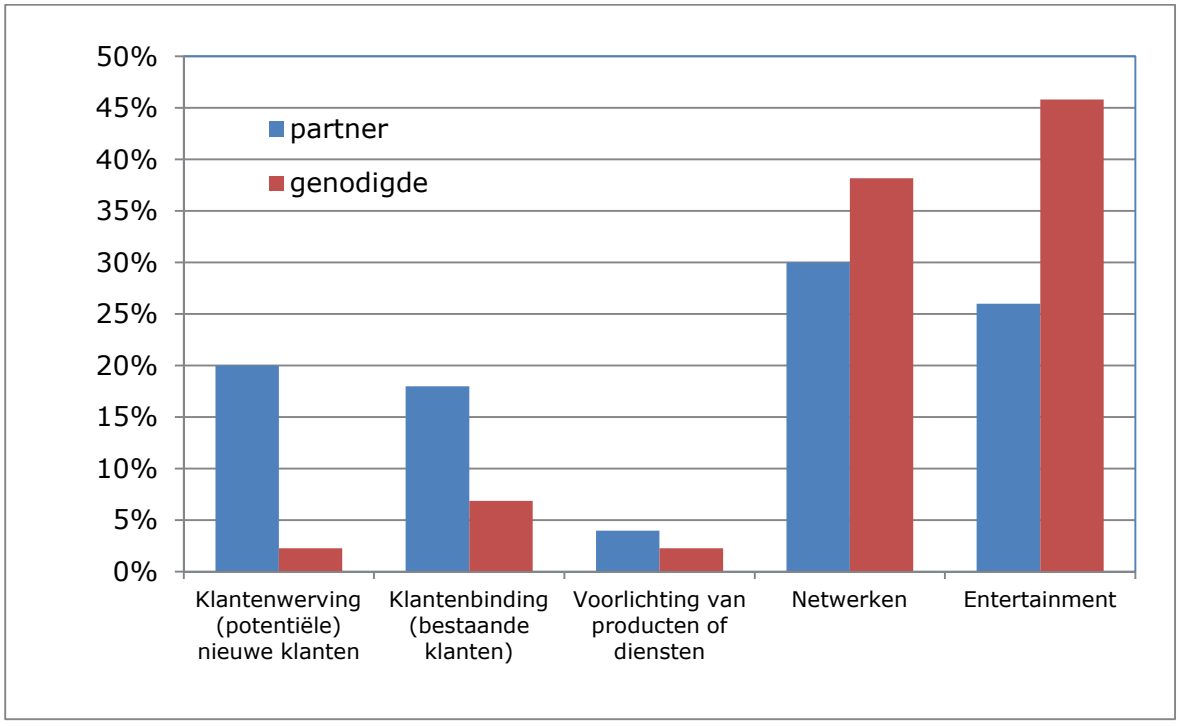
Om een goed beeld van de beleving van de zakelijke bezoekers te krijgen is het allereerst van belang om een goed beeld te krijgen van de motieven voor een bezoek. Figuur 11 laat zien wat voor de geënquêteerden de belangrijkste reden was om het evenement te bezoeken. Voor veel zakelijke bezoekers is, ondanks dat de ATC vooral een business-to-business evenement is, de entertainment (42%) het belangrijkste motief voor de komst naar Omnisport Apeldoorn. Er is echter een groot verschil tussen de bezoekers die bij een sponsor/partner van het evenement werkzaam zijn en de bezoekers die op uitnodiging van een sponsor/partner bij de ATC aanwezig was (Figuur 12). Voor de eerste groep ligt

de nadruk meer op klantenwerving en –binding, terwijl voor de genodigden de netwerkmogelijkheden vaker als belangrijkste motief wordt gezien.

Figuur 11 Belangrijkste doel van het bezoek aan de AFAS Tennis Classics

Figuur 12 Belangrijkste doel van het bezoek aan de AFAS Tennis Classics, naar partners en genodigden

Accommodatie	Zeer on-tevreden	Ontevreden	Neutraal	Tevreden	Zeer tevreden	Weet niet/n.v.t.	Gemiddeld cijfer (1-5)
Netwerkmogelijkheden	0%	1%	11%	50%	25%	12%	**4,36**
Presentatie	0%	3%	21%	28%	14%	34%	**4,54**
Faciliteiten	0%	0%	3%	42%	51%	3%	**4,53**
Locatie Apeldoorn	2%	14%	13%	29%	41%	2%	**3,99**
Hospitality	0%	0%	2%	41%	54%	3%	**4,58**
Sfeer, beleving	0%	0%	1%	37%	58%	3%	**4,63**

Tabel 11 Beleving van zakelijk bezoeker bij AFAS Tennis Classics

Tabel 11 laat de waardering van de zakelijke bezoekers voor verschillende aspecten van het evenement zien. In het algemeen zijn de bezoekers tevreden tot zeer tevreden over alle aspecten waarnaar gevraagd werd. Uitgedrukt in een cijfer op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot 5 (zeer tevreden) varieert het gemiddelde tussen de 3,99 en 4,63. Het meest tevreden zijn de bezoekers over de sfeer en de beleving van het evenement en de hospitality. Deze aspecten scoren gemiddeld hoog en bovendien geeft geen van de respondenten aan er ontevreden over te zijn. Ditzelfde geldt voor de faciliteiten die Omnisport Apeldoorn had aan te bieden aan de zakelijke bezoekers. Het minst tevreden waren de bezoekers over de locatie, 16% van hen gaf aan (zeer) ontevreden hierover te zijn. Waarschijnlijk heeft dit vooral te maken met de verkeersdrukte op de toegangsweg naar het Omnisport. Hier staat tegenover dat maar liefst 41% juist zeer tevreden over Apeldoorn als locatie te zijn. Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven was het gemiddelde cijfer dat de bezoekers aan het evenement gaven 8,1. Bovenstaande tabel geeft aan dat er inderdaad op alle punten nog enige ruimte voor verbetering mogelijk is, maar niet heel veel. Concluderend kan worden gesteld dat de zakelijke klanten uitstekend bediend lijken te worden.

BIJLAGE 1 AANTAL BEZOEKERSENQUETES PER DAG

Dag	Particulier	Zakelijk
Donderdag 6 oktober 2011	88	75
Vrijdag 7 oktober 2011	136	49
Zaterdag 8 oktober 2011	53	31
Zondag 9 oktober 2011	40	48
Totaal	**317**	**203**

Tabel 12 Overzicht aantal bruikbare enquêtes

BIJLAGE 2: VRAGENLIJST PARTICULIERE BEZOEKERSENQUETE

Locatie:	**Datum:**	**Tijdstip:**
……..	❑ Donderdag 6-10	❑ …… uur
Enquêteur:	❑ Vrijdag 7-10	
……..	❑ Zaterdag 8-10	
Enquêtenummer:	❑ Zondag 9-10	
……		

Dit schema is in te vullen door de interviewer.

Goedendag mevrouw/meneer, wij willen u graag namens de gemeente Apeldoorn en Eltingh Haarhuis Tennis & Events enkele vragen stellen over uw bezoek aan de AFAS Tennis Classics.

1. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode of wat is het land waar u woont?
   (1) NL: postcode |___|___|___|___|
   (2) Buitenland: Land: DUI, BE, FR, GB, SP, anders namelijk_____
2. Wat is uw geboortejaar? Geboortejaar = |_1_|_9_|___|___|
3. Welke van de volgende omschrijvingen is het beste op u en uw huishouden van toepassing?
   (1) Alleenstaand
   (2) Huishouden zonder kinderen
   (3) Gezin met kind(eren) (ook 1-ouder-gezin)
4. In welk gezelschap bent u hier?
   (1) Alleen
   (2) Met partner / echtgeno(o)t(e) en zonder kinderen
   (3) Met partner / echtgeno(o)t(e) en met kinderen
   (4) Alleen met kinderen
   (5) Met overige familie
   (6) Met vrienden / kennissen
   (7) Met school, bedrijf, vereniging, etc.
   (8) Anders
5. Uit hoeveel personen, <u>inclusief uzelf</u>, bestaat uw gezelschap tijdens de AFAS Tennis Classic?
   _____ personen

6. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

    (1) Geen onderwijs

    (2) Basisonderwijs

    (3) LBO/VMBO (VLO, ULO, MULO, VBO, Ambachtsschool, Huishoudschool, LEAO, LAS, LTS)

    (4) MAVO

    (5) MBO (MTS, UTS, MEAO, VHBO, KMBO, Leerlingwezen)

    (6) HAVO, VWO, HBS

    (7) HBO (HTS, HEAO, Hogeschool, Universiteit-propedeuse)

    (8) WO

    (9) Anders

7. Welke situatie is op dit moment op u van toepassing?

    (1) Zelfstandig ondernemer

    (2) Werkzaam in loondienst, niet zijnde de Overheid

    (3) Werkzaam bij de overheid

    (4) Arbeidsongeschikt

    (5) Werkloos, werkzoekend, bijstand

    (6) Gepensioneerd of VUT

    (7) Studerend

    (8) Huisvrouw, -man, overig

8. Als de AFAS Tennis Classics niet had plaatsgevonden in Apeldoorn, was ik vandaag toch in Apeldoorn geweest.

    (1) Waarschijnlijk wel → *verder met vraag 9*

    (2) Waarschijnlijk niet → *verder met vraag 10*

    (3) Weet niet/neutraal → *verder met vraag 10*

9. Bent u langer in Apeldoorn gebleven door dit evenement?

    (1) Nee

    (2) Ja, namelijk _____ dagen langer

    (3) Ja, namelijk _____ uren langer

10. Stel dat dit evenement niet in Apeldoorn maar in een andere Nederlandse gemeente had plaatsgevonden, was u dan naar die andere gemeente gegaan voor dit evenement?

    (1) Waarschijnlijk wel

    (2) Waarschijnlijk niet

    (3) Weet niet/hangt ervan af

11. Overnacht u, of heeft u afgelopen nacht(en) overnacht, ergens anders dan op uw vaste woonadres?

    (1) Ja

    (2) Nee → verder met vraag 15

12. Waar en hoe vaak overnacht u?

    (1) … overnachtingen in gemeente Apeldoorn

    (2) … overnachtingen elders in Gelderland

    (3) … overnachtingen in elders in Nederland

    (4) … overnachtingen in elders buiten Nederland

13. In welke type accommodatie overnacht u en wat is de prijs van 1 overnachting?

    (1) Bij vrienden/familie/kennissen

    (2) Bed & Breakfast ⇨ prijs per overnachting = € _____

    (3) Hotel 0 – 3 sterren ⇨ prijs per overnachting = € _____

    (4) Hotel 4 – 5 sterren ⇨ prijs per overnachting = € _____

    (5) Bungalowpark ⇨ prijs per overnachting = € _____

    (6) Camping ⇨ prijs per overnachting = € _____

    (7) Overig ⇨ prijs per overnachting = € _____

14. Op hoeveel personen heeft deze overnachtingprijs betrekking?

    _____ personen

15. Wat is vandaag op u van toepassing?

    (1) Ik doe alleen uitgaven voor mezelf

    (2) Ik betaal ook voor een ander, anderen

    (3) Ik betaal niets, iemand anders betaalt voor mij → verder met vraag 18

16. Hoeveel denkt u vandaag ongeveer uit te geven voor uzelf en/of uw gezelschap aan het volgende? *ENQ.: controleer totaalbedrag, meerdere antwoorden mogelijk*

Op de locatie Omnisport Apeldoorn		
1	**Toegang evenement**	**€**
2	**Merchandising/souvenirs**	**€**
3	**Eten en drinken**	**€**
4	**Overig**	**€**
Elders in de gemeente Apeldoorn		
5	**Eten en drinken**	**€**
6	**Winkelen en boodschappen**	**€**
7	**(Andere) dagattracties/recreatie**	**€**
8	**Openbaar vervoer**	**€**
9	**Parkeren en brandstof, huur fietsen**	**€**
10	**Overige uitgaven**	**€**
	Totaal (1-10)	€
11	Weet alleen totaal	**€**

17. Op hoeveel personen hebben deze uitgaven betrekking? _____ personen

18. TOT SLOT: Wat voor rapportcijfer (1-10) zou u de AFAS Tennis Classics geven?

    Cijfer: _____

: Hartelijk dank voor uw medewerking! ::

19. ENQ: Omcirkel geslacht zonder te vragen.

    (1) Man

    (2) Vrouw

BIJLAGE 3 VRAGENLIJST ZAKELIJKE BEZOEKERS

Locatie:	Datum:	Tijdstip:
……..	❑ Donderdag 6-10	❑ …… uur
Enquêteur:	❑ Vrijdag 7-10	
……..	❑ Zaterdag 8-10	
Enquêtenummer:	❑ Zondag 9-10	
……		

Dit schema is in te vullen door de interviewer.

Goedendag mevrouw/meneer, wij willen u graag namens Eltingh Haarhuis Tennis & Events enkele vragen stellen over uw bezoek aan de AFAS Tennis Classics. Zou u hier aan mee willen werken?

1. Wat is uw geboortejaar? Geboortejaar = |_1_|_9_|___|___|

2. In welke branche bent u werkzaam?
   (1) Industrie
   (2) Groothandel en detailhandel
   (3) Horeca
   (4) Informatie en communicatie
   (5) Financiële instellingen
   (6) Zakelijke dienstverlening
   (7) Overheid
   (8) Overig, namelijk: _____

3. Hoeveel personen zijn werkzaam bij uw bedrijf of organisatie:
   (1) 1 persoon (ZZP-er), *ga naar vraag 5*
   (2) 2-9 personen
   (3) 10-49 personen
   (4) 50-249 personen
   (5) 250 of meer personen

4. Welke positie bekleedt u binnen uw bedrijf of organisatie?

    (1) Bestuur

    (2) Directie

    (3) Management

    (4) Medewerker productie

    (5) Medewerker beleid

    (6) Overig, namelijk:_____

5. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode of (indien onbekend) wat is de gemeente of plaats waar uw bedrijf of organisatie gevestigd is

    (indien meerdere vestigingsplaatsen: de vestigingslocatie waar u zelf werkt)

    (1) Postcode: |___|___|___|___|

    (2) Gemeente/plaats: _____

6. Bent u of is uw bedrijf/organisatie:

    (1) Afnemer van een partnerpakket van het evenement

    (2) Uitgenodigd door sponsor of organisatie van de AFAS Tennis Classics

    (3) Anders, namelijk _____

7. Uit hoeveel personen bestaat uw gezelschap op de AFAS Tennis Classics, uzelf meegerekend?

    _____ personen

8. Dit is de tiende editie van de AFAS Tennis Classics. Bent u bij een eerdere editie aanwezig geweest bij dit evenement?

    (1) Nee, dit is de eerste keer.

    (2) Ja, namelijk _____ keer eerder aanwezig geweest.

9. Wat is het belangrijkste doel van uw aanwezigheid bij de AFAS Tennis Classics:

    (1) Klantenwerving (potentiële) nieuwe klanten

    (2) Klantenbinding (bestaande klanten)

    (3) Voorlichting van producten of diensten

    (4) Netwerken

    (5) Entertainment

    (6) Overig, namelijk _____

10. Kunt u aangeven in welke mate u tevreden bent over de volgende aspecten van het evenement:

		(1) Zeer ontevreden	(2) Ontevreden	(3) Neutraal	(4) Tevreden	(5) Zeer tevreden	*(6) Weet niet / n.v.t.*
a	Netwerkmogelijkheden (algemeen)	❑	❑	❑	❑	❑	❑
b	Mogelijkheden om (product of dienst) te presenteren	❑	❑	❑	❑	❑	❑
c	Faciliteit Omnisport	❑	❑	❑	❑	❑	❑
d	Locatie Apeldoorn (bereikbaarheid)	❑	❑	❑	❑	❑	❑
e	Hospitality	❑	❑	❑	❑	❑	❑
f	Sfeer, beleving	❑	❑	❑	❑	❑	❑

11. Wat voor rapportcijfer (1-10) zou u de AFAS Tennis Classics in zijn totaliteit geven?

    Cijfer: _____

12. TOT SLOT: Als u of uw bedrijf/organisatie de mogelijkheid heeft om volgend jaar zelf (wederom) klant te worden van de AFAS Tennis Classics zou u dan deze kans aangrijpen?

    (1) Zeer waarschijnlijk wel

    (2) Waarschijnlijk wel

    (3) Neutraal

    (4) Waarschijnlijk niet

    (5) Zeer waarschijnlijk niet

    (6) Weet niet

Ruimte voor overige opmerkingen:

Hartelijk dank voor uw medewerking! ::

13. ENQ: Omcirkel geslacht zonder te vragen.

    (1) Man

    (2) Vrouw